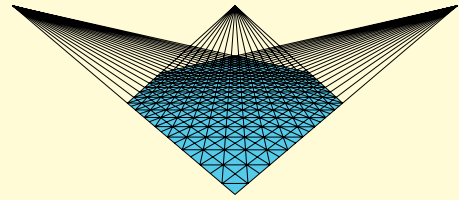

Nummer 27, september 2005

Landelijke Archievendag & Vriendendag
 Werknemers Vlissingse Marinewerf 1815-1868
 Bijzonder: Archief van Hendrik Sturm
 Expositie My Generation!
 Open Monumentendag
 Adres en openingstijden

Landelijke Archievendag & Vriendendag

in het Zeeuws Archief

Het Zeeuws Archief en de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief houden dit jaar tijdens Landelijke Archievendag, zaterdag 29 oktober 2005, een open dag over onderzoek naar de Zeeuwse geschiedenis. Het programma is breed en gevarieerd en is geschikt voor zowel de 'beginneling' als de gevorderde archiefbezoeker. De activiteiten beginnen om 10.00 uur en eindigen om 17.00 uur. De studiezaal is echter al vanaf 9.00 uur geopend, evenals de expositie *My Generation! 50 jaar jong in Zeeland*. Het programma bestaat uit:

Lezing door Cees Fasseur

Onder de titel 'Persoonlijke herinneringen' geeft prof. mr. dr. Cees Fasseur een lezing over zijn 'weg tot de geschiedenis'. Centraal staat de betekenis van archiefonderzoek. Fasseur, historicus en jurist, is vooral bekend van zijn biografie van koningin Wilhelmina. Daarvoor deed hij onder andere onderzoek in het Zeeuws Archief, waarbij hij inzage kreeg in tot dan toe geheim materiaal. In zijn lezing zal Fasseur het belang van archiefonderzoek aantonen aan de hand van praktijkvoorbeelden. Ook zal hij zijn keuze voor geschiedenis toelichten en ingaan op de invloed die zijn geschiedkundige achtergrond heeft op zijn werk als jurist. Verder vertelt hij over zijn herinnering aan het onderzoek in het Zeeuws Archief voor zijn biografie van Wilhelmina. Fasseur geeft de lezing op verzoek van de Stichting Vrienden van het Zeeuws Archief. De lezing duurt van 13.00 tot 14.30 uur en is gratis voor Vrienden van het Zeeuws Archief en een introduc e. Niet-Vrienden betalen 5 euro (te voldoen bij binnenkomst). Gelieve te reserveren v or 27 oktober, telefonisch via 0118 678800, per e-mail info@zeeuwsarchief.nl of via de website www.zeeuwsarchief.nl. Met uw bijdrage helpt u het Zeeuws Archief kostbare archiefstukken te verwerven.

Normaliter zijn depots verboden terrein voor bezoekers, behalve op zaterdag 29 oktober! Elk uur vanaf 10.00 uur vertrekt een rondleiding door de depots. Een gids vertelt u de 'ins & outs' van deze ondergrondse schatkamers en

Rondleidingen door de depots langs archiefschatten

leidt u langs een selectie van opmerkelijke archiefschatten. Dit jaar heeft de Landelijke Archievendag als thema 'buren'. Het Zeeuws Archief vult dit thema in met archiefschatten over België. Honderden jaren lang was de huidige grensstreek het toneel van handelsactiviteiten, schermutselingen, oorlog en vrede. In 1830 scheidde het zuidelijke deel van de Nederlanden zich af en ontstond België, dat dit jaar zijn 175-jarige bestaan viert.

Matroos Jacob Hobein redde in 1831 de Nederlandse vlag – en daarmee de Nederlandse eer – uit een verlaten sloep voor Phillipine, voordat deze in handen van de Belgen kon vallen. Ondanks zwaar Belgisch geweervuur bleef Hobein ongedeerd. Hij overhandigde de vlag aan de commandant van de kannoneerboot waarop hij diende. Koning Willem I benoemde de 21-jarige matroos tot ridder in de Militaire Willemsorde en bevorderde hem tot derde stuurman. Lithografie in kleur naar een tekening van J. Steyn. Zel.III. III 309.

Documentaire *Zeeuws Vlaanderen Neederlandsch!*

Aan het einde van de Eerste Wereldoorlog in 1918 gingen er in België stemmen op om het Nederlandse Zeeuws-Vlaanderen in te lijven. Nederland was in de oorlog neutraal gebleven, maar zou zich pro-Duits hebben gedragen. In reactie op de Belgische annexatieplannen werden zowel het Zeeuwse als het Zeeuws-Vlaamse volkslied geschreven. Bovendien werd er een anti-annexatiebeweging opgericht. Over deze gebeurtenissen maakte Wesley Vermeere en Riëks Soepenbergh de korte documentaire *Zeeuws Vlaanderen Neederlandsch!*. Deze wordt doorlopend vertoond, doch tweemaal onderbroken voor de workshop:

Zoeken in de databanken van het Zeeuws Archief

Heel veel archiefonderzoek kunt u 'lekker thuis' doen. Achter de computer vindt u via internet informatie over uw voorouders, uw woonomgeving, bedrijf of instelling. De gevonden informatie en archiefstukken kunt u later in het Zeeuws Archief zelf inzien. Maar hoe kunt u het beste zoeken? In twee workshops van elk 60 minuten, om 11.00 en 15.00 uur, krijgt u uitleg en tips.

Vraag het een expert!

Vragen over uw eigen zoektocht kunt u voorleggen aan de deskundigen van het Zeeuws Archief. Een team van experts staat u vanaf 10.00 uur met raad en daad bij in de studiezaal. Het maakt niet uit of u net begint of al ver gevorderd bent met uw onderzoek.

Heemkundige kringen en historische verenigingen

De geschiedenis van Zeeland is interessant, maar de historie van uw eigen dorp of streek is vaak nog veel interessanter. Heemkundige kringen en historische verenigingen zijn een bron van informatie, organiseren activiteiten en geven tijdschriften en andere publicaties uit. Zaterdag 29 oktober presenteren Zeeuwse heemkundige kringen en historische verenigingen zich op een 'informatiemarkt' in het Zeeuws Archief.

Demonstraties in het restauratie-atelier

Voordat archiefstukken een plek krijgen in het depot controleren behoudsmedewerkers ze onder andere op schade, schimmels, inktvraat of 'verzuring'. Op zaterdag 29 oktober kunt u demonstraties zien van diverse restauratie- en conserveringstechnieken.

Tot ziens op 29 oktober!

Werknemers Vlissingse Marinewerf 1815-1868

De namen van 1.608 personen die in de jaren 1815-1868 werkten bij de marinewerf in Vlissingen zijn onlangs toegevoegd aan *Zeeuws Archief ISIS*, de genealogische databank van het Zeeuws Archief. Per werknemer zijn vele gegevens vermeld, terwijl meer bijzonderheden te lezen zijn in de bijbehorende scriptie van Wilbert Weber.

Vlissingen bezat sinds het einde van de zestiende eeuw de scheepswerf van de Admiraliteit van Zeeland (de marine). In 1814 kwam hiervoor het marine-etablissement in de plaats. Onder leiding van de 'directeur en commandant der marine' werd er gewerkt op de 'werf van aanbouw' en de 'werf van uitrusting'. De scheepswerf vormde tot aan de opheffing in 1868 een wereld op zich, met eigen werkplaatsen, keukens, bakkerijen en politie.

De meeste personeelsleden waren burgers. Er werkten equipagemeesters, constructeurs (na 1844 ingenieurs genoemd), sjouwers, takelaars, >

blok- en zeilmakers, kuipers, tekenaars, model- en mallenmakers, houtzagers, scheeps- en huistimmerlieden, mastenmakers, schilders, metselaars, beeldhouwers, smeden, koper- en blikslagers en loodgieters. Er was slechts één vrouwelijke medewerker: de vlaggenaaister (vanaf 1845). Driekwart van het burgerpersoneel was afkomstig van Walcheren, waarvan het merendeel uit Vlissingen. Van buiten Zeeland kwamen veel werknemers uit Zuid- en Noord-Holland.

In *Zeeuws Archief ISIS* vindt u per werknemer: geboortedatum en -plaats, datum en functie bij indiensttreding, datum en functie bij uitdiensttreding en de reden (bijvoorbeeld pensionering of overplaatsing). De gegevens komen uit de stamboeken met de namen van de 'minder geëmployeerden en werkvolk' uit het archief van de marinewerf, dat zich bevindt in het Zeeuws Archief. Wilbert Weber deed hierin onderzoek naar de jaren 1815-1868 voor zijn afstudeerscriptie over de invloed van de marinewerf op de negentiende-eeuwse samenleving in Vlissingen. In de scriptie, te raadplegen in het Zeeuws Archief, vindt u nog veel meer bijzonderheden over het personeel, zoals hun salaris.

Archief Marine-etablissement Vlissingen, inv.nrs 999-1008: stamboeken van minder geëmployeerden en werkvolk 1815-1868.

Wilbert Weber, 'Hetgeen het zwaarste is, moet het zwaarste wegen'. De invloed van de marinewerf op Vlissingen van 1814 tot en met 1868, (1995).

BIJZONDER: Archief van Hendrik Sturm

“De lucht was verpest door de stank der mossels, die met trossen aan de dode struiken hingen te rotten: het land glom van slik en zout”. In een paar zinnen schetste de smid en romanschrijver Hendrik Sturm de situatie tijdens de inundatie en droogmaking van Walcheren in 1944.

Hendrik Sturm werd geboren in Serooskerke (Walcheren) op 10 februari 1907. De smid en beoefenaar van de siersmeedkunst werkte bij smederij Meijers in Serooskerke. Hij kreeg al vroeg belangstelling voor literatuur en begon met het schrijven van verhalen voor tijdschriften zoals *De Spiegel*, *De Standaard*, *Uitkijk* en *Kroniek van de week*. Aanvankelijk schreef Sturm onder het pseudoniem 'H. Eilander', later publiceerde hij onder eigen naam.

Zijn allereerste roman *De prijs der vrijheid*, in 1948 verschenen, werd meteen een bestseller. Het is een roman over de belevenissen van een familie te Serooskerke tijdens de inundatie van Walcheren in 1944.

Het boek kon worden besteld via een boekenclub en was daarom in korte tijd bekend in heel Nederland. In een interview vertelde hij van zijn streven om 'eenvoudige werkelijk christelijke volkslectuur te scheppen in een roman die als 't leven zelf kan zijn, te verweven met wat er in het eenvoudige volk leeft'.

Dit boek werd gevolgd door de jeugdroman *Toen 't water kwam* (1953), de roman *En het leven gaat verder* (1954) en enige verhalen. De meeste romans en verhalen beschrijven het leven van de gewone mens op Walcheren in de eerste helft van de twintigste eeuw.

Nadat het lange tijd stil was gebleven rond de schrijver, verscheen in 1974 een nieuwe streekroman die veel belangstelling kreeg. In 1977 zag hij zijn eerste grote roman *De prijs der vrijheid* herdrukt in het drieluik *Water over Holland*.

De schrijver bleef ongehuwd en overleed in zijn geboorteplaats op 10 april 1978.

Op 14 januari 2004 gaf een neef van Hendrik Sturm het archief van zijn 'oom Eine' in bewaring aan het Zeeuws Archief. Het archief bevat onder andere manuscripten, artikelen uit tijdschriften en kranten en foto's. De inventaris is te raadplegen via www.archieven.nl

Manuscript van De prijs der vrijheid (6 schrijfblokken), dat werd gepubliceerd in 1948. Het werd als hoorspel door de NCRV uitgezonden in 1950.

My Generation!

50 jaar jong in Zeeland

Wat is er bewaard gebleven van vijftig jaar Zeeuwse jeugd- en jongerencultuur? Dat is te zien in de dubbel-tentoonstelling *My Generation! 50 jaar jong in Zeeland* in het Zeeuws Archief en de Zeeuwse Bibliotheek: van plaat tot cd, van lang haar tot kaalgeschoren, van jongens- en meisjesclubs tot jeugdhonken, van pettycoats tot naveltruitjes, van HBS tot Studiehuis.

In *My Generation! 50 jaar jong in Zeeland* staan de thema's Wonen, Vrije tijd, Mode, Onderwijs en Werk in de periode 1955 – 2005 centraal.

Het Zeeuws Archief blikt met documenten uit archieven van scholen, scoutingverenigingen, sportclubs, jeugd- en jongerencentra, actiegroepen en particulieren terug in de tijd. Modeshows uit de jaren vijftig, protestdemonstraties, logboeken en foto's van padvindderskampen, het leven op school van de jaren vijftig tot en met 2005, uitgaan, muziek en nog veel meer. Te horen en te zien zijn unieke beeld- en geluidsopnamen van Zeeuwse bands. Verder zijn twee tienerkamers uit de jaren vijftig en zeventig en een padvindderskamp nagebouwd. En natuurlijk ontbreekt de brommer, het vervoermiddel van de jeugd, niet.

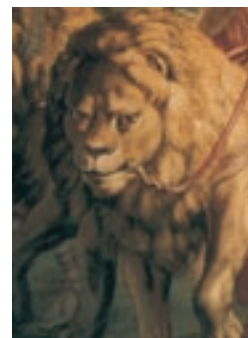
My Generation! 50 jaar jong in Zeeland is een dubbel-tentoonstelling van het Zeeuws Archief en de Zeeuwse Bibliotheek. De tentoonstellingen zijn te zien in het Zeeuws Archief tot en met 7 januari 2006, in de Zeeuwse Bibliotheek tot en met 29 oktober (deel 1: 1955-1975) en van 2 november tot en met 31 december (deel 2: 1975-2005).

50 jaar
jong in Zeeland

Open Monumentendag

De enige gelegenheid om de stijkkamers van het achttiende-eeuwse Van de Perrehuis vrij te bezichtigen is tijdens Open Monumentendag, dit jaar op zaterdag 10 september. Nieuw zijn de informatiebladen die de bezoeker per vertrek vertellen over de geschiedenis en functie van de kamer en over de bewoners. Maar ook een rondleiding met gids (vertrek elk uur) behoort tot de mogelijkheden. Verder is de expositie van moderne kunst van Joris Dieleman te bezichtigen, evenals de expositie *My Generation! 50 jaar jong in Zeeland*. Voor kinderen is er een knutselatelier en een muzikant zorgt voor 'vrolijke noten'. Het programma van Open Monumentendag, zaterdag 10 september, begint om 11.00 uur en eindigt om 17.00 uur. De studiezaal is deze dag gewoon, vanaf 9.00 uur, open voor onderzoek.

Adres en openingstijden

Attentie Zeeuws Archief, Hofplein 16, Postbus 70, 4330 AB Middelburg, tel. (0118) 678800, fax (0118) 628094.

E-mail info@zeeuwsarchief.nl, website www.zeeuwsarchief.nl

Openingstijden studiezaal: dinsdag t/m zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur,

expositieruimte: maandag t/m zaterdag van 9.00 tot 17.00 uur.

De studiezaal is tijdens Open Monumentendag, zaterdag 10 september, en Landelijke Archiefendag, zaterdag 29 oktober 2005, gewoon open voor onderzoek.

Abonnement Nieuwsbrief

Wilt u deze gratis Nieuwsbrief voortaan als abonnee ontvangen, mail uw adresgegevens dan naar info@zeeuwsarchief.nl onder vermelding: abonnement Nieuwsbrief. U kunt zich via dit mailadres ook afmelden. Hebt u geen e-mail, stuur dan een kaartje naar het Zeeuws Archief met uw aan- of afmelding.